

M. laevinodis Nyl.

Lasius niger L.

L. fuliginosus Latr.

Tetramorium caespitum L.

Formica fusca L.

Hilversum, Juni 1930.

A. RECLAIRE.

====

***Eidophasia messingiella* F. R.,
een voor de Nederlandsche Fauna nieuw
Microlepidopteron.**

Van deze nog niet in ons land aangetroffen vlindersoort werd in Juni 1929 een exemplaar gevangen aan den oever van de rivier de Mark bij Breda, op eene plaats, waar de voedselplant, *Cardamine amara* L., bittere veldkers, groeide.

STAUDINGER-REBEL en SPULER geven op, dat de soort in geheel midden- en noord-Europa voorkomt, behalve in Frankrijk, Nederland en het hooge noorden. Toch geloof ik niet, dat wij hier met een voor Nederland nieuwen immigrant te doen hebben. De eerst thans gedane ontdekking als inlandsche soort komt mij voor, veeleer te moeten worden toegeschreven aan ééne of meer der volgende oorzaken:

1° *Cardamine amara* is ten onzent vrij zeldzaam;

2° Deze plant groeit op moerassige, in den regel moeilijk bereikbare plaatsen;

3° De soort lijkt bij oppervlakkige beschouwing zeer veel op de bekende, fraaie *Adela croesella* Sc., en zou daarmee verward kunnen zijn geworden. Van deze soort is echter *Eidophasia messingiella* te onderscheiden o. a. door de aanmerkelijk kortere sprieten, zoowel als door de rechtuitstekende, gebaarde palpen, met opstaand, gladbeschubd eindlid.

Het exemplaar berust in mijne collectie.

Breda, April 1930.

P. HAVERHORST.

====

Acarologische Aanteekeningen CIV.

***Kleemannia* nov. gen.** — C. F. KLEEMANN, de schoonzoon van A. J. RÖSEL VON ROSENHOF, is algemeen bekend;

7

hij bewerkte de Nederlandsche uitgave van RÖSEL's Insekten-Belustingen, en schreef zelf: Beiträge zur Natur- und Insektenkunde, 1761-1776.

Vóór ik het genus diagnoseer, een staaltje van zelfbedrog: C. L. KOCH schiep in 1836 het genus *Zercon* voor eenige *Ascaidae*, bij wie de rug geheel door twee schilden gedekt is, en wel zóó, dat, ongeveer over het midden, eene fijne dwarslijn zichtbaar is. — Hij vond in 1839 in hooiafval een diertje, dat hij voor een *Zercon* aanzag, maar dat door slechts één schild volkomen gedekt is, en dus geen dwarslijn vertoont. Geen nood: in de beschrijving (Deu. Crust. Myr. Arachn., fa. 27. n. 10. 1 Juli 1839) leest men: „die Grenze zwischen Vorder- und Hinterschild kaum sichtbar”, en in de teekening ziet men eene fijne dwarslijn! Hij wilde haar zien, en zag haar dus!

Kleemannia, type *Zercon pavidus* C. L. KOCH 1839, is m. i. aan *Typhlodromus* SCHEUTEN 1857 verwant. — De vorm is breed-ovaal, top naar voren. Er zijn 4 schouders, en wel 2 boven coxae I en 2 boven coxae II. De kleur is, bij opvallend licht, licht-rossig; bij doorvallend licht zeer licht-bruinachtig geel; de pooten, vooral tarsi I, rossig. De convexe rug is niet glad, maar vertoont tusschen den vertex en de schouders I (boven coxae I) eene sterke helling; bovendien: ter wêerszijden van het middelpunt, eene ronde verhevenheid, en, achter het middelpunt, eene mediane, langwerpige-ovale dito. Het rugschild buigt zich overal ventraad om, zoodat de lichaamsrand sterker gechitiseerd schijnt. Het gevolg van die ombuiging is, dat de peritremata (en hunne schildjes) nooit dorsaal te liggen komen. Die ombuiging is het sterkst aan den vertex; het gevolg daarvan is, dat het gnathosoma achterwaarts gedrongen is, en steeds een weinig benedenwaarts gericht is, zoodat, bij dorsaal zicht, alleen de palpen, of een gedeelte ervan, zichtbaar zijn, en kort schijnen. Het rugschild is verder duidelijk en fraai geschubd. De 28 tot 30 paar rugharen zijn min of meer vedervormig; 12 tot 14 paar (incl. de setae vert.) zijn marginaal, 8 tot 9 paar (incl. de setae vert.) submediaan. Zij nemen naar achteren in lengte toe. Geheel achteraan ontbreken de bij *Typhlodromus* en bij talrijke genera der *Laelaptidae* voorkomende 2 kleinere

borsteltjes. De laciniae van het tritosternum zijn voor een groot gedeelte met elkander vergroeid; de vrij geblevene gedeelten der laciniae hebben eene U-vormige ruimte tusschen zich. Het scutum sternale draagt slechts 2 paar fijne haartjes (als bij eenige *Typhlodromus*-soorten). Dan volgen 1 paar haartjes, soms op 2 Δ , $\square$, of $\circ$ schildjes, die eigenlijk tot het sc. sternale behooren, soms in de weeke huid. Dan volgen de 2 metasternaalhaartjes in de weeke huid. Het membraneuse gedeelte van het sc. genitale is zeer kort (smal), zoodat de voorrand ervan ver van het sc. sternale verwijderd is; het is bovendien niet radiaal gestreept, zoodat het moeilijk zichtbaar is. Het sc. genitale (met 2 haartjes) is achter coxae IV verbreed. Het sc. ventrianale is zeer groot, steeds met 3 paar fijne haartjes + de seta postanal. In de weeke huid tusschen genitale en ventrianale 4 fijne haartjes. Naast het ventrianale 2 paar haartjes, het voorste fijn, het achterste vedervormig. De mandibulae zijn kort, dik, stomp. Van de maxillae zijn de cornicula distaal vischbekachtig gespleten, en hebben een ventri-internen, stompen tand. Is deze wat sterk ontwikkeld, en naar voren gericht, dan zijn de cornicula disti-intern 3-tandig. De malae internae zijn membraneus, en lang-driehoekig. Het voorste maxilli-coxaalhaar (vlak achter de cornicula) is zeer dik (als bij *Typhlodromus bulbicolus* OUDMS. 1929). Van de pooten zijn femur, genu en tibia knobbelig; elke knobbel draagt een vedervormig haartje.

Deze diagnose is op ♀♀ gebaseerd; ♂♂ ken ik niet.

Kleemannia pavidus (C. L. KOCH 1839). — In hooi-afval (zie p. 136), dat ik van Dr. BAUDET, te Utrecht, ontving, en dat uit Franeker afkomstig was, vond ik 35 individuen, alle ♀. Daar had ik eindelijk, na 90 jaren, de echte *Zercon pavidus* C. L. KOCH 1839!

Nympha II. Lang 293 μ ; breed, achter het midden, 175 μ . Schouders I en II flauw aangeduid. Rugschild met 28 paar haren, waarvan 12 paar aan den rand; zij zijn vedervormig; ziet men ze op hun kant, dan blijkt de schacht dik te zijn, eenigszins gebogen, cilindrisch, terwijl de baarden naar den beschouwer gericht zijn. Ventr. Tritosternum: de laciniae over de helft vergroeid. Sterni-metasterni-genitaalschild langwerpig-vierkant, zeer breed, met 5 paar fijne

haartjes; ventrianaalschild halfcirkelvormig; seta postanalis tweemaal langer en dikker dan de fijne haartjes. Achter het stigma een kort sc. peritrematale. Naast het ventrianale (op de hoogte van den anus) een paar veertjes. — Epistoom driehoekig, met ietwat convexe randen. — Deze Nympha II vond ik, Juli 1896, te Sneek op *Vespertilio dasycneme*; te korte beschrijving en afbeelding, onder den naam van *Seiulus plumosus* protonympha (sic!), in Tijds. Ent., v. 45. 1902. p. 17. t. 1. f. 15–17.

Femina. Lang 372–400 μ ; breed, achter het midden, 230 μ . Schouders I en II duidelijk. Achter het midden, ter weerszijden van eene door 6 paar haren aangeduide middelbaan, zijn eenige schubben zoodanig gerangschikt, dat zij een kring vormen. Er zijn 29 paar haren; deze zijn dik, iets gebogen en, van boven gezien, smal-lancetvormig, aan den rand slechts van 2, of weinig meer, tandjes voorzien; alleen de vertikaalharen zoude men vëeren noemen. Van die 29 paar staan 12 paar aan den rand. Achteraan ziet men 4 moeilijk zichtbare huidgedeelten, in eene $\cup$ -vormige dwarslijn geplaatst, die ik *areae porosae* zoude willen noemen; zij gelijken op die der *Oribatei*. — Ventraal. Tritosternum als bij Nph. II. Achter het scutum sternale volgen 2 kleine, $\pm$ driehoekige schildjes (deze behooren eigenlijk tot het normale scut. sternale), ieder met een fijn haartje. Het sc. genitale is trapezoidaal, met afgeronde hoeken. Ventrianale zeer groot, afgerond vierkant; seta postanalis kort, dik; ter zijde van het ventrianale, op de hoogte van de seta postanalis, 1 paar lange, gedoornde haartjes. Vóór den anus 2 *areae porosae*. — Epistoom dakvormig, met goed gechitiniseerde randen. Ik vond deze soort ook in stof in huis.

Kleemannia plumosus (Oudms. 1902). — In Juli 1896 vond ik, te Sneek, op *Vespertilio dasycneme* 3 *Acari*, met lancet- of vedervormige haartjes op den rug. In Nov. 1896 vond ik, te Arnhem, op een *Sciurus vulgaris* wêer een exemplaar met vedervormige haartjes. Deze vondsten deelde ik mede in het Tijds. Ent., v. 45. verslagen, p. X, April 1902, en noemde de vermeende soort: *Seiulus plumosus*, nomen nudum. In hetzelfde Tijdschrift, v. 45. p. 17. 18. t. 1. f. 15–19; t. 2. f. 20. 21. Sept. 1902, gaf ik van die ver-

meende soort eene korte beschrijving en afbeeldingen. — Ik zie thans in, dat ik drie soorten onder éénen naam beschreef. Ik geef nu den naam van *plumosus* aan de soort, die mij het eerst in handen viel; dat is die, welke ik, Juli 1896, te Sneek, op *Vespertilio dasycneme* vond. Zij werd door mij, l. c., p. 18. t. 1. f. 18. 19. en t. 2. f. 20. onder den naam van *Seiulus plumosus* „deutonympha feminina” beschreven en afgebeeld. Zij is een ♀.

Femina. Lang 400 μ ; breed, achter het midden, 248 μ . Schouders I duidelijk; schouders II onduidelijk. De rug draagt 29 paar lancetvormige haren, waarvan de randen meestal eenige stompe tandjes bezitten; de 2 vertikaalharen zoude men vedervormig kunnen noemen. Van deze 28 paar bevinden zich 13 paar (incl. de setae vert.) aan den rand. — Ventraal. Tritosternum breed; laciniae over meer dan de helft met elkander vergroeid. Sternaalschild zijdelings tusschen coxae I en II verbreed, met eene sterker gechitiniseerde, halfcirkelvormige teekening, die zelf uit 4 boogjes samengesteld is. Dan volgen 2 afgerond-vierkante schildjes (deze behooren tot het normale sternale), ieder met 1 haartje. Het sc. genitale breed; het ventrianale zeer groot, vóór recht, overigens rond. Seta postanalís dik en gedoornd. Ter zijde van het sc. ventrianale, op de hoogte der seta postanalís, 1 paar fraaie lancetharen. Inguinalia tamelijk groot, lang. — Epistoom Pickelhaube-achtig. Coxae II ventraal met dik, gedoornd borsteltje. — Ik vond ook 1 ♀ in stof in huis.

Kleemannia plumea nov. spec. — Het eenige ♀, dat ik bezit, werd door mij, Oct. 1896, te Arnhem, op *Sciurus vulgaris* gevonden. Ik beschreef het in Sept. 1902, l. c., p. 18. t. 2. f. 21. als *Seiulus plumosus* „Adult female, ventral side”.

Femina. Lang 323 μ ; breed, achter het midden, 208 μ . Schouders I en II goed zichtbaar. Rug met 28 paar haren, waarvan zich 13 paar (incl. de setae vert.) aan den rand bevinden, en 8 (incl. de setae vert.) submediaan. De haren zijn dikke, kromme staven, aan beide kanten scherp gedoornd. Ventraal: Tritosternum kort; de laciniae over $\frac{1}{3}$ der lengte met elkander vergroeid. Scutum sternale bijna □; het 3e paar haartjes staat in de weeke huid. Het sc. genitale is achter sterk convex, en, achter coxae IV >-vormig verbreed; de voorrand van deze verbreeding is sterker ge-

chitiniseerd; deze chitinisatie zet zich rondom het sc. ventrinale voort, de lange, smalle scuta inguinalia in zich opnemend; verder vertoont dit schild eene hoefijzervormige chitinisatie, die men ook in de tekening van 1902 ziet. Het sc. ventrianale groot, vóór recht, overigens rond; seta postanalis, een fijn haartje; 4 areae porosae: 2 tusschen den voorrand en den anus, 2 op de hoogte van den anus, bij den rand. In de weeke huid, op de hoogte van de seta postanalis, 2 haren, die er uit zien als die van den rug. Peritrematalia lang, smal, extern der peritremata, intern met de parapodiala externa vergroeid, achter het stigma verlengd en zich om de coxae IV buigend. — Epistoom laag-driehoekig, met sterker gechitiniseerden voorrand, en, in het midden, van een piek voorzien (evenals *plumosus*). Cornicula disti-intern met 3 tanden. Coxae IV ventraal met vedervormig haartje.

Kleemannia plumigera nov. spec. Lang 468 μ ; breed, achter het midden, 295 μ . Schouders I duidelijk; schouders II minder duidelijk; daarachter volgen nog een paar, wêr minder duidelijke schouders. Dertig paar haren, waarvan 14 paar (incl. de setae vert.) marginaal, en 9 paar (incl. de setae vert.) submediaan. De haren zijn langer, smaller en krommer dan die van de vorige soorten; die aan den achterrand zijn zelfs halfcirkelvormig. Ventraal. De laciniae van het tritosternum zijn voor de helft met elkander vergroeid. Scutum sternale langer dan breed, met sterker gechitiniseerden, zeer convexen voorrand. Genitale langer dan breed, trapezoidaal. Ventrianale bijna rond, vóór recht, met twee kleine areae porosae tusschen voorrand en anus. Naast dit schild, ter hoogte van den achterrand van den anus, een paar haartjes als die van den rug. — Epistoom? Cornicula in 3 tanden eindigend. — Uit gedroogd *Zostera marina* (pakmateriaal); Helder; Sept.; Dr. REDEKE misit.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

